

Kedves Pappir úr!

Végre, nagy neheren hozzájutottam, hogy kedves levelére megfelelő,
kimerítő választ írjak.

Levelének legfontosabb tárgya: doktori dolgozatának megválasztása,
amiben úgy látszik, nehézségeket és bizonytalanságokat kell leküzdenie. Ezen
nem csodálkozom, de ez nem baj: minél szélesebb látóköre lea, annál több
témát vesz észre, melyeket külön-külön méltónak talál a feldolgozásra, és
annál több akadályba ütközik, mert itt is ott is többet szeretne tudni, mint
amennyire adatai kiterjednek.

Hogy a levéltár archívum-ban nehezebb dolgozni, azt al tudom képzelni.
Ami pedig Thököly perepét illeti, arának feldolgozása magyar szempontból
hála mindra volna, nehogy ha csak a magyar szempontot tartanám szem
előtt, erre kellene birtatnom. Ugyanakkor arontan úgy vélem, hogy Thököly
a török történetben nem volt olyan kimagasló alak, hogy sorsának feltárása
első rangú feladat volna. Szerintem a témát állandóan szemmel tarthatná
s idővel fel is dolgozhatná, ha majd öt-híz év alatt az ide vonatkozó
adatok egyenként előbujnak és kerébe kerülnek; mert abból a szinte
véletlenül előkerülő tíz-híz vagy ötven iratból, amit már most ökre
tudna esetleg vedni, a kérdést úgy is csak hiányosan tudná kidolgozni
s dolgozata már pár év alatt elavulna.

Ezen a levéltár rendszeretlen állapota miatt, tehát nem
összeírából vagy különös or nélkül alakult ki bennem az a vélemény, hogy
egy iratból összeíjtése egy tárgy körül nem lehet sikeres, és hogy emiatt
fogva olyan tudományos célokat kell kitűzni, amelyeknek forrásanyaga meg-
maradt és egyben van. Első munkánál erre tehát a defteralakban megmaradt
iratok a legalkalmasabbak, annál inkább, mert ezekből is egy meg egy
témát lehet megalapozni, amelyhez még mind feldolgozásra várnak, kivétel meg.

Tovább haladva ezen a téren: azt megmondani, hogy különböző deflexer közül melyik alkalmasabb a feldolgozásra, és milyen részben, milyen szempont szerint alkalmasabb, láthatatlanul nem lehet. Van kérdés, amely egyetlen deflexerből kimerítően letárgyalható, másnál viszont az egész ~~sz~~ fejlődés kíváncsok számára való feldolgozására. Ezenbe jut pl. a szurre (sz) - ügy: emel nem elégszik meg egy év szurre-deflexióinak ismerletésével, hanem - annál inkább, mert mód van rá - a szurre-küldés rendszerének ismerletése után ismertetni a szurre-ügy (pénzügy, források, hitosztás módja) fejlődését is vagy pár-hétszáz éven keresztül, ami nyilvánvalóan teljesebb munka volna. (Ugyanez áll sor más deflex-típusról is). Más deflexerket viszont epidejűleg több szempontból lehetne feldolgozni, több ember által is, ami komoly embereknek a munka romoltságát és alaposabb menetét nem hogy csökkentené, hanem forrasná. - Hogy a munka alátámasztásának levéltári egyes irataira is szükség van, az természetes; amit lehetséges, itt is önkéntesnek kellene. Hogy a munkái harminc deflexerrel melyik csoportba tartoznak, ismétlem, láthatatlanul nem tudom megmondani, és konkrét kérdésben tanácsot sem adhatok. Nincs hozzájogom, ha tenném, bárki illetéktelennek mondhatná beleszólasomát, arról a tanárokról, akiknél vizsgálni fog, maguk hittanóráinál az ellen, hogy én adjak témát stb. Éppen ennek megpondolása volt egyik oka, hogy leveleire sokat gondoltam, de rá valánt írási neheren hatásortan el magam. Tanárai bizonyára jelölszerik a lehetséges témákat és jó tanácsokkal ellátják.

Szívvel gratulálok alkalmartatásához, jó munkahelyéhez, és meg vagyok győződve, hogy a munka-alkalmat megragadva szép eredményeket fog felmutatni. Ugyancsak gratulálok hárságához is - úgy vélem, ére egy mellékes megismeréséből, hogy megpróbált - és sok boldogságot kívánok.

A Levéltári Közleményekből tavasszal jelent meg a 17.-ik és jövő tavasszal fog megjelenni a 18.-ik évfolyam. Ha a 17.-re várakozni volna, azt már most, a 18.-ikat megjelenése után meg tudnám küldeni. (Leveleim ez a pontja nem éppen világos).

Ha még nem küldtem volna meg, meghívhattam Buda és Pest polgári
lakosságát is 1547-ben, különnyomatban, de peltá lehet arra nézve is, hogy
ilyen számos önkéntesből mit lehet kihozni, hogyan kell azt felolgozni. Tízen
dolgozhat a nullt éven több helyen foglalkoztatva, (Buda kereskedelme, vás),
de erre a dolgozatók még nem jelentek meg.

Most foglalkozom Buda törökorsági történetével megírásával.
Rendkívül érdekelt, majd ha megjelenik a munka, a törökök is be fogják látni,
hogy nagy kár volt ^{a Devlet arşihánynak} eleme a levéltári forrásokat előlenni. Ez len az első for-
rásokról egy olyan városnak, amely ekkor török uralom alatt állt, és egy másodszor
kiadásra vagy másodszor megírásra ottan vagy már év előtt gondolni sem
lehet, sőtval addig egyetlen kérikönyv len, akár jó, akár rossz, s utólag, sajnos,
nem len lehetséges semmit belepótolni. Még szerencsén volt tavaly ősszel, hogy
Szófiában ^{telálatam} egyes nép dolgozók s aróból bőven, szabadon fényképezhettem - Rahmat!

utól, megberülésünk alapján, kértünk bizonyos deflektor fénypipeit, mely tavaly
ősszel, de valahányszor nem kaptam levelemre. Az ő tavalyi értesítésével sem
tudtam semmit tenni. Egy úr, aki Persziában járt tudományos úton, nevezve
mesélte nekem, hogy ő is Peslen kapta ^(Persziára való) meg a utat engedélyt, amikor
már visszajött! Se'val úg, nek dolgozunk, ahogy a börtömmel engedély,
s akkor is dolgozunk nek, ha a börtömmel nem keverődik.

Még egyszer jó munkát és szép eredményeket kívánok s mely barát
sággal tudvóli, ottani kedves ismerőseimmel együtt, lenni hiva

Budapest, 1940. szept. 10.

Fekete István

I., Mátyás - a. 7. I. 2